

Název dokumentu: Rodinné právo – aktuální otázky

Autor: Tereza Drastichová, tereza.d@sedlakovalegal.com, SEDLAKOVA LEGAL s.r.o.,

Právní stav ke dni: 30.3. 2020

Popis dokumentu:

Dokument zodpovídá základní otázky rodinně právní problematiky spojené s aktuální pandemickou situací.

Disclaimer:

Dokument je součástí projektu Právo v roušce. Jde pouze o vzor. Užívejte a upravujte jej s rozmyslem. Pokud byste měli jakékoliv pochyby nebo nejasnosti, spojte se s kteroukoliv advokátní kanceláří a zajistěte si kvalifikovanou právní podporu. Vzory nejsou totiž právní službou ani právní službu nenahrazují. Proto si dovoluujeme vyloučit naši případnou povinnost hradit újmu, která by komukoliv použitím těchto dokumentů vznikla. A použitím nebo upravením těchto dokumentů se práva na náhradu takové případné újmy vzdáváte.

Rodinné právo – styk s dítětem, problémy s placením výživného, rozvod manželství

S omezením pohybu a nařízenými omezeními provozu a výroby, které bezpochyby zanechají negativní finanční dopady v mnoha domácnostech, souvisí také některé otázky rodinně právní. Vládou nařízený zákaz volného pohybu či nařízená karanténa mohou mít vliv na styk mezi rodiči a dětmi, zejména na předávání dětí, ale ve svém důsledku bohužel i na manželské a partnerské vztahy. Ekonomické důsledky současných opatření pak mohou ovlivnit zejména schopnost rodičů hradit výživné.

A) Styk mezi rodiči a dětmi

Dopad omezení volného pohybu osob

Současná nařízení o omezení volného pohybu osob nijak neomezují povinnost předávat dítě ke styku s druhým rodičem či při střídavé péči. Děti je tedy možné (a v případě absence jiné dohody mezi rodiči také nutné) ke styku předávat v souladu s úpravou stanovenou soudem.

Samozřejmě může v individuálních případech vyvstat otázka vhodnosti takového předávání (např. pokud je jeden z rodičů vystaven výrazně většímu riziku nákazy). V takovém případě **apelujeme na rodiče, aby se po nezbytně nutnou dobu dohodli na změně režimu tak, aby vždy na prvním místě bylo zdraví a zájem nezletilého dítěte**. V obecné rovině se dá říci, že jestliže tomu nebrání veřejnoprávní nařízení (karanténa, uzavření obce), je vždy možno se mezi rodiči dohodnout na úpravě styku s dětmi jinak, než je upraveno rozsudkem soudu. V takovém případě vždy doporučujeme mít dočasnou dohodu odsouhlasenou písemně (alespoň prostřednictvím e-mailu). Pokud však dohoda možná není, platí režim nastavený rozhodnutím opatrovnického soudu. Jestliže jeden z rodičů vnímá předání dítěte do péče druhého rodiče jako enormně rizikové, avšak druhý rodič tento pohled nesdílí, může první rodič požádat soud o dočasnou změnu péče a případně i vydání předběžného opatření.

Rodiči či dítěti byla nařízena karanténa, případně diagnostikováno onemocnění COVID-19

V odlišné situaci se nachází rodiče, kterým byla nařízena karanténa či jsou z důvodu onemocnění v izolaci. Osoba v karanténě či izolaci má nařízeno vyhnout se styku s kýmkoli, kdo s ní karanténní opatření v jedné domácnosti nesdílí. V takovém případě samozřejmě **nelze dítě rodiči v karanténě předat**. Obdobně tomu bude, pokud bude nařízena karanténa samotnému dítěti. I v tomto případě by měl po dobu karantény nezletilý zůstat v péči toho rodiče, který s ním karanténu sdílí. Rodič, který dítě v takovém případě má v péči, by však druhému rodiči měl vyjít v co největší možné míře vstříc a **zprostředkovat kontakt s dítětem alespoň prostřednictvím telefonického či videohovoru či jiných prostředků komunikace na dálku**.

Podobné omezení styku může nastat také v případě, kdy budou na základě rozhodnutí Krajské hygienické stanice stanovena další omezení pro konkrétní obce či města (jako platila do 29.3. 2020 úplná uzávěra Litovle, Uničova a dalších obcí v Olomouckém kraji). V takovém případě je nutno vždy zkoumat obsah konkrétního opatření, nicméně při úplném zákazu vycházení nebude možné předání nezletilého realizovat a nezletilý po dobu trvání tohoto opatření zůstane v péči pouze jednoho z rodičů.

Pokud není styk dítěte s rodiči nijak upraven a není možná ani dohoda, lze podat návrh na vydání předběžného opatření.

B) Placení výživného

Je možné, že díky dopadu mimořádných opatření jste se dostali nebo v brzké době dostanete do situace, která výrazně omezí Vaši schopnost hradit své závazky, a to včetně hrazení nařízeného výživného.

O změnu výše výživného je možno soud žádat vždy, pokud nastane změna poměrů (příčemž výrazný propad příjmů je typickým příkladem takové změny). Změnu výše výživného může soud určit u nezletilých dětí také zpětně, nejdéle však 3 roky ode dne zahájení řízení o změně. Spotřebované výživné se však nevrací.

Jakkoli možnost podávat žaloby a návrhy k soudu není žádným způsobem omezena, soudní jednání (až na zcela nezbytné výjimky) v současnosti neprobíhají, přičemž i již nařízená soudní jednání jsou

odročována na květen a dále. **Je tedy nutné počítat s tím, že o případném návrhu na změnu výše výživného bude soudem rozhodnuto se značným zpožděním.**

Pro tuto chvíli tedy nezbývá lepší řešení, než **pokusit se dohodnout na (dočasném) snížení výživného s druhým rodičem.** Vždy je vhodné mít o této dohodě záznam (tedy sepsat ji písemně) pro případ nutnosti jejího budoucího prokazování před soudem.

V případě, kdy dohoda není možná, je nutné zachovat hrazení výživného alespoň v takové míře, která je pro Vás v současné situaci finančně únosná, a posléze podat soudní návrh na jeho snížení zpětně ke dni, kdy propad Vašich příjmů nastal.

C) Přítomnost otců u porodu

V současné chvíli bohužel s ohledem na mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 18.3.2020, kterým došlo k plošnému zákazu návštěv ve zdravotnických zařízeních, **není přítomnost otců (ani dalších osob vyjma zdravotnického personálu) možná**, s výjimkou rodiček potřebujících tlumočení, rodiček se závažným duševním onemocněním, neslyšících, nevidomých nebo s jiným závažným zdravotním postižením.

D) Rozvod manželství

I přes nastalou výjimečnou situaci se životy lidí zcela nezastavily a mnozí z nich budou i v této době nebo možná díky ní čelit nutnosti vyřešit své neuspokojivé poměry v osobním životě. Pokud se tato situace týká i Vás a zvažujete podání návrhu na rozvod manželství, následující text Vám přinese základní orientaci v této problematice.

Jestliže jste schopni se s manželem na záležitostech okolo rozvodu dohodnout, jedná se o jednodušší situaci. Jeden z manželů podá k soudu návrh na rozvod manželství, ve kterém musí být vylíčeno, že manželství trvalo déle než rok a manželé spolu déle než 6 měsíců nežijí. Druhý z manželů se k tomuto návrhu připojí, či alternativně lze podat také návrh společný. Při tzv. **nesporném rozvodu** je soudu dále nutno doložit, že jste se dohodli na otázkách bydlení, výživném a zejména na majetkovém vypořádání po rozvodu (tedy že jste vypořádali své společné jmění) – tato skutečnost se dokládá písemnou dohodou s ověřenými podpisy, jejíž účinnost je navázána ke dni právní moci rozvodu manželství.

V případě, kdy máte nezletilé dítě, se musíte s manželem dohodnout také na úpravě poměrů k němu, tj. dohodou stanovit, kdo bude mít dítě v péči a na případné výši výživného. Tato dohoda podléhá schválení opatrovnického soudu v separátním řízení, které musí proběhnout **před řízením o rozvodu manželství**. Pokud dohoda neodporuje zájmům nezletilého dítěte, soud ji během jednoho nařízeného jednání obvykle schválí.

Pokud se s manželem na některé z výše uvedených podmínek nejste schopni dohodnout, bude nutné absolvovat tzv. **sporný rozvod**.

V první fázi Vás čeká řízení, ve kterém opatrovnický soud upraví poměry nezletilých dětí (pokud v manželství takové jsou) pro dobu po rozvodu manželství, tedy bude stanoveno, kterému z rodičů se děti svěřují do péče (případně bude nařízena střídavá péče) a stanoveno placení výživného a jeho výše. Dále následuje rozvodové řízení, ve kterém bude soud zjišťovat, zda je manželství trvale a nenapravitelně rozvráceno, případně, zda zde nejsou výjimečné okolnosti svědčící pro zachování manželství. Po právní moci rozsudku o rozvodu manželství většinou následuje řízení o vypořádání společného jmění manželů, tedy řízení, kterým bude rozdělen společný majetek nabytý za trvání manželství. V případě, že toto řízení nebude zahájeno do 3 let od rozvodu manželství, považuje se společné jmění za vypořádané dle pravidel, která blíže stanovuje občanský zákoník.